

(Вашингтон тајмс, 25.11. 2009)

Европска унија, појачана Лисабонским уговором, прошле недеље је изабрала сталног председника и министра спољних послова. У процедури која је толико мутна да, у поређењу с њом, избор новог папе који врши Савет кардинала изгледа кристално провидан, Тони Блер – који је био кандидат за председника – бива одбијен у корист мало познатог белгијског премијера Хермана ван Ромпаја. Први европски министар спољних послова, у спољним пословима нема искуства.

Како ће Лисабонски уговор са својим новим бирократским вођством утицати на односе ЕУ са Вашингтоном? Насупрот мишљењу присталица тог Уговора, највероватније је да неће бити никаквог утицаја.

ЕУ је постигла нешто наизглед немогуће: правећи важан корак напред, скоро истовремено га је одмах затим преокренула. Један облик ЕУ ћорсокака је једноставно замењен другим, а све то су Европљанима начинили Европљани.

Већ годинама, присталице ЕУ су снажно заступале гледиште да би тешња интеграција омогућила да ЕУ буде у стању да се супротстави Сједињеним Државама. Исте те присталице су се онда обрнуле и тврдиле да би јача ЕУ била бољи глобални партнер Сједињеним Државама.

Можда су мислили да ми не обраћамо пажњу. У сваком случају, ми још не знамо која половина њихове инхерентно контрадикторне тврдње је тачна. Упркос бескрајним преговорима, безбројним уговорима и коминикеима, као и бескрајном брбљању пробриселских коментатора, ЕУ остаје међународно слаба и неефикасна.

Критички посматрано, јасно је да “јака ЕУ” није исто што и јака Европа, и то није такав партнер какав је Вашингтону потребан. Писци и предлагачи Лисабонског уговора су га

некада поносно називали „Уставом ЕУ“, али после неколико (у суштини) козметичких промена у његовом тексту, та етикета је нестала и замењена је ублаженом номенклатуром.

Многи од оних који су били или за ратификацију или против ње, омаловажавали су важност промене имена, говорећи да је посреди само један спин (spin) [1], што је добрим делом и тачно. Оно што је далеко важније јесте да кад “Европски пројект” европским народима не може да каже истину – или када не може да увиди шта је у ствари истина – показује да је запао у дубоке проблеме.

Дакле, данас ЕУ има потенцијално снажан нови Уговор, али има слабо ново руководство. Све док народи ЕУ не одлуче шта стварно желе – а постоји доста тога у прилог томе да се верује да не желе “јачу ЕУ” – нема тог броја торбарења уговорима нити запетљаних персоналних избора који би изменили оно основно: одсуство слоге о томе како ићи даље. Заиста, прикривање тог основног неразумевања, што је веома истанчана вештина ЕУ, гледано на дуге стазе још више отежава тај проблем.

Чак и кад би Европљани могли да створе “јаку ЕУ”, она не би била близак савезник САД. Већ сада, Европа је толико усредсређена на себе, да би – а то је иронија – једна “јака ЕУ” још вероватније више гледала у саму себе и била више изолационистичка но што је то данас случај, а то је баш супротно од оног чему Америка даје предност. Штавише, инстинктивни анти-американизам који прожима већи део европске политике – а који слаби само онда када се суочава са таквим очигледним пост-америчким председником какав је Барак Обама – сигурно ће бити још утицајнији у једној “снажној ЕУ”.

Цела истина гласи да је ЕУ мање од збира својих сабирака, а она је то била већ дуже времена. Гледано из перспективе САД, то је заиста лоша вест, јер реаговање на свет пун изазова, испуњен претњама тероризма и ширења оружја масовног уништавања, изискује јаку Европу за сарадњу са САД.

Оно што би највише користило Америци и Европи јесте група самопоузданих европских националних држава, које би биле у стању да демократски одлуче да желе да бране своје интересе, своје вредности и своје савезнике широм света. То смо некада – али више не, имали у НАТО-у. Нестанак совјетске претње и захтеви ЕУ за комунитарним ("communitaire") [2] понашањем ослабио је како НАТО тако и његове појединачне европске чланице. Када се Канада оправдано жали да Европа не улаже свој удео

напора у Авганистан, Европљани би требало да схвате у каквим се проблемима налазе.

Узимајући у обзир прошлонедељну неодлучност ЕУ, само је питање времена кад ће пре заступници веће европске интеграције позвати на закључивање још неког уговора. То је била устаљена слика и нема разлога сумњи да ли ће се потврдити.

Када се то догоди, онда је прилика коју треба уграбити да се под знак питања постави цео напор интеграциониста. Треба започети дебату онда, када присталице следећег по реду замаскираног (sub silentio) [3] уставног подухвата тек почињу да се организују, и не чекати да се такав документ већ појави и буде спреман да се прогура помоћу парламентарних већина које су изоловане од утицаја јавног мњења.

Индивидуалне европске државе које воде јаки руководиоци неће неизбежно бити “пудлице“ САД. То је зловна и маштовита оптужба коју су противници збацивања Садама Хусеина подигли против г. Блера [4]. Јаки руководиоци би требало, а вероватно и хоће, да пред Вашингтоном заступају интересе својих земаља, а тамо ће проблеми бити препознати и вероватно решени. Оно што ће поновном појавом јаких европских држава бити, међутим, избегнуто – јесте процес одлучивања у ЕУ, та чудна људска процедура која увек од планина прави мравињаке (molehills out of mountains)

[5]

, као што се баш недавно догодило при бирању њеног новог руководства.

Џон Роберт Болтон, амерички политичар и дипломата, који је током мандата председника Регана и Буша био на различитим положајима у Стејт департменту, Министарству правде и Америчкој агенцији за међународни развој ([USAID](#)). У Бушовој администрацији био је државни секретар за контролу наоружања и међународну безбедност. Поред тога, неко време је био и амерички амбасадор при УН. Википедија наводи неколико његових мисли о УН и дипломатији које свакако вреди забележити: „У ствари, УН и не постоје. Ако би зграда УН у Њујорку изгубила десет спратова, то не би ништа суштински променило.“

Друга његова мисао се односи на дипломатију, у којој је провео добар део своје каријере:

„Дипломатија није циљ сама за себе уколико не служи интересима САД“.

Сада је "старији истраживач у American Enterprise Institute (AEI)". (Прим. прев.)

Превод са енглеског: **Василије Клефтакис**

<http://www.aei.org/article/101352>

[1] Лукаво искривљена интерпретација нечег, са циљем да се утиче, завара и промени јавно мњење у жељеном смеру – једноставно и лепо на српском речено: “вучење за нос” . Нажалост, „спин“ се већ одомаћио у српској терминологији. (Прим. прев.)

[2] Аутор са “communitaire“ (фројдовски?) погрешно пише појам “**communautair**“ који од времена Европске економске заједнице (ЕЕЗ) основане још 1957. – претходника ЕУ – означава „све оно што се заједнице тиче“. (Прим. прев.)

[3] Sub silentio, латински “у тишини“. У правној терминологији: подразумева нешто што се не каже отворено и јасно. (Прим. прев.)

[4] Како се 27.11.2009. могло прочитати у „Индипенденту“ Стив Ричардс показује да та оптужба није била ни лажна, ни маштовита (<http://www.nspm.rs/savremeni-svet/pravi-ra-zlozi-blerovog-ratovanja-u-iraku.html>).
(Прим. прев.)

[5] Није сасвим јасно да ли је аутор погрешно, или не, али је “изврнуо“ енглески идиом: “**make a mountain out of a molehill**”

, „правити од мравињака планину“ што значи претварати мали (проблем) у велики. Српски парњак: „од комарца магарца“. Али, преводилац је морао превести овако како је написано, ма колико било бесмислено. (Прим. прев.)

ЕУ – мање од збира својих сабирака

Пише: Џон Р. Болтон

субота, 28 новембар 2009 00:59
